

Tudományháborúk

Immár két éve, hogy egy 70 oldalas, 23 szerzős tudományos publikáció (Connolly et al. 2021, RAA) a Kormányközi Éghajlatváltozási Testület (IPCC) bizonyosságával szemben azt állapította meg, hogy a jelenkori felmelegedésről nem tudható, mi az oka. Pedig a kutatók ugyanazt a statisztikai módszert alkalmazták, amit az IPCC. Mégis úgy találták, hogy az az IPCC-következtetés, miszerint a felmelegedésért egyértelműen az ember lenne felelős: elhamarkodott.

Az ellentmondásra az a magyarázat, hogy 1850-ig visszamenően sem a hőmérséklet, sem az ún. teljes napbesugárzás menetét nem ismerjük pontosan. (És nagyon sok egyebet sem.) Ilyen körülmények között a különféle adatok statisztikai összevetéséből levonható következtetés erősen függ attól, hogy a hőmérséklet és a napsugárzás (Total Solar Irradiance, TSI) lehetséges menetét leíró különféle változatok közül éppen melyiket választjuk. Az IPCC – miután véleményvezérei a nagy változékonyságú TSI-idősorokat lépésről-lépésre kiszorították a lehetséges variánsok közül – csak egyféle napsugárzási idősort tart elfogadhatónak: azt, aminek csakugyan semmi köze nincs az összes meteorológiai állomásból számított hőmérséklet menetéhez. Ha azonban valamelyik nagy változékonyságú TSI-idősort vesszük elő (amelyeket indoklás nélkül süllyesztettek el), sokkal árnyaltabb kép alakul ki. És ha a meteorológiai állomások közül elhagyjuk azokat, amelyeknek a környezete idővel elvárosiasodott (és a hőmérséklet emiatt tényleg határozottan emelkedik), a TSI szemmel láthatóan hasonlítani fog a „csak vidéki” állomások hőmérsékletének hullámzó menetéhez. A „csak vidéki” hőmérsékletmenet tehát „csak természeti” okokkal is magyarázható. A Connolly et al. (2021, RAA) által elvégzett elemzés lényegi mondanivalója: a jelenkori felmelegedés oka nem állapítható meg egyértelműen. A The Epoch Times (a negyedik legnagyobb példányszámú amerikai napilap) e cikket 2021 augusztusában az IPCC WG1 AR6 (a klímaváltozás tudományos alapjaival foglalkozó IPCC munkacsoport által kiadott 6. jelentés) alternatívájának tartotta. (A tanulmányt azóta 55 ezerszer töltötték le a folyóirat webhelyéről.) A „veszélyes” nézet efféle terjedését látva az újságcikket egy ún. tényellenőrző csoport („Climate Feedback”) hamisnak nyilvánította (mert nekik nem tetszett); a tanulmányt pedig nem csak a folyóirat lapjain támadták meg (ott ugyanis a vita természetes), hanem egy - önmagát „reális klímatudománynak” feltüntető - honlapon, az ún. RealClimate.org-on is.

A nemzetközi kutatócsoportnak 2023 augusztusában két újabb publikációt sikerült megjelentetnie: egy viszontválaszt a vitákban felmerült kérdésekre (Connolly et al. 2023, RAA) és egy minden igényt kielégítő részletességű statisztikai elemzést (Soon et al. 2023, Climate). Mindkét tanulmány megerősítette a 2021-es következtetéseket, erőteljesen hangsúlyozva a természet elfogulatlan megismerésének a fontosságát.

A vezető szerzők kutatóhelye (CERES-Science) e két tanulmány megjelenését szeptember 1-én sajtóközleményben tette közzé. Dr. Gavin Schmidt, a NASA egyik befolyásos intézetének (GISS) igazgatója - nem mellékesen a RealClimate.org társ-működtetője - a Soon et al. (2023) cikket és a szerzőket szeptember 6-án blogbejegyzésben igyekezett lejártni. Szeptember 9-én a vezető szerzők (Willie Soon és Ronan Connolly) viszontválaszt tettek közzé, de a támadások nem álltak le. Erre Willie Soon szeptember 18-án újabb, megsemmisítő erejű közleményt adott ki, ugyancsak a CERES-Science honlapján, „A RealClimate.org által a munkánk lejárata és cenzúrázása céljából szervezett dezinformációs kampány” címmel. Kérdés, hogy eljut-e a kutatókhoz. Dr. Schmidt célja ugyanis pontosan az, hogy minél többeket távol tartson az eredeti tanulmányok elolvasásától. A nagyhatalmú véleményvezér nem válogat az eszközökben. Ez onnan is látható, hogy a Climate című tudományos folyóirat főszerkesztője – amerikai állami alkalmazott kutató - twitter (X) üzenetben furcsállja, hogy Gavin Schmidt az amerikai információs törvénnyel (a FOIA-val) fenyegetőzve követeli tőle a szerzőkkel folytatott levélváltások kiadását. Sőt, az a feltételezés sem alap nélküli, hogy valójában éppen Dr. Schmidték uszították rá a vezető szerzőkre az egyik neves hírügynökség „tényellenőrző” csoportjának újságíróját. Az újságíró szakmai tisztességén múlik, hogy rájön-e: megvezették.

A megfigyelési adatok és azok bizonytalanságának egyértelműsítése elsőrendű tudományos érdek. Ami a TSI-t illeti, sokkal több és jobb műholdas mérésre lenne szükség. A hőmérsékletméréstől pedig elvárható, hogy az „odakinti” hőmérsékletet ne „idebenn” mérjék. Manapság ugyanis a hőmérsékleti adatok túlnyomó része városi hősziget-jelenséggel érintett területekről származik: az összes állomás több mint 75%-a elvárosiasodott környezetben található, miközben a városias (és emiatt valóban melegedő) területek a kontinensek felszínének csak körülbelül 2%-át jelentik. Ez annyit jelent, hogy a hőmérsékleti adatok háromnegyede a földfelszín elenyésző részére vonatkozik, arra „reprezentatív”. A jelenleg alkalmazott korrekciós eljárások pedig lényegében nem tesznek egyebet, mint a városok által szennyezett hőmérsékleti adatokat szétkenik a vidékiek között.

Ennyit arról a tudományháborús (de legalábbis krimibe illő) esettanulmányról, amit meglehetősen közletről – társszerzőként – ismerek.

A nyár folyamán a Klímaintelligencia Alapítvány (Climate Intelligence, Clintel, egy holland geofizikus akadémikus által vezetett testület) udvarias levélben kérte az IPCC újonnan megválasztott elnökét, hogy az értékelő jelentésük összefoglalójából világgá kürtölt valótlanságokat (a „klímavészhelyzet”-et és hasonlókat) vonassa vissza. Steve Koonin nehézion-fizikus kifejezetten az IPCC munkaanyagai és a végső összefoglalók közötti ordító ellentmondásokat pellengérezi ki. (Unsettled – magyarul: Tisztázatlan – című könyve a hírek szerint rövidesen idehaza is megjelenik.) Egy Nobel-díjas fizikus (John Clauser, az egyik 2022-es kitüntetett, a Clintel „Nincs klímavészhelyzet!” című kiáltványának immár második Nobel-díjas aláírója) kevésbé finoman fogalmazott: az IPCC-t a világ legmegbízhatóbb információforrásának nevezte. Érdekes, ezekről az a friss eseményekről és megnyilvánulásokról a sajtóban nemigen lehet hallani.

Arról sem, hogy az Európai Fizikai Társulat folyóiratában 2022 elején megjelent tanulmányt (Alimonti et al. 2022, EPJ Plus) a szerkesztőség – egy ún. tényellenőrző újságíró (ügynök?) aknamunkájának hatására - 2023 nyarán visszavonta. A tudománytörténetben példátlan esetről van szó, ami alkalmas a kutatók megfélemlítésére! A cikk ugyanis azt bizonyítja, hogy a szélsőséges meteorológiai események száma az elmúlt évtizedek során nem nőtt. (2022. március 11-én többek között e cikkről is írtam a Magyar Hírlapban.)

Patrick Brown klímakutató esete pedig egyenesen az ún. tudományháborút (Science War) idézi. A tudományháborút az 1990-es években az ún. posztmodern tudomány felbukkanása robbantotta ki. A „posztmodernnek” az olyasféle fogalmakat, mint például a gravitáció, kutatói összeesküvés szüleményének tartották. Ujjongtak örömben, amikor Social Text című folyóiratukba egy tekintélyes fizikus (Alan Sokal) benyújtotta „A határok átlépése: a kvantumgravitáció transzformatív hermeneutikája felé” című kéziratát, és nyomban lehozták azt. Igen ám, de Sokal egyidejűleg közzétette, hogy cikkét véletlenszám-generátorral írta, és ha megjelentetik, akkor az a posztmodernnek teljes lebukását jelenti.

Most, három évtizeddel később „csak” annyi történt, hogy egy tanulmány (Brown et al. 2023, Nature) megjelenését követően a vezető szerző több blogbejegyzésben és interjúban elmondta, hogy a cikkben tudatosan mellébeszél. Nem hazudott, csak nem mondta el a teljes igazságot. Arról írt, hogy a klímaváltozásnak „van hatása” a futótűzek alakulására, de hallgatott a futótűzeket sokkal jelentősebben befolyásoló egyéb hatótényezőkről. Egyszerűen azért, mert különben a kéziratát nem fogadták volna el.

Mindezt nem öncélúan tette, hanem abból a célból, hogy rámutasson a sikerorientált publikálás rákfenéjére. Arra, hogy miközben a kutatók számára rendkívül fontos, hogy minél nagyobb presztízsű folyóiratokban publikáljanak, a befolyásos folyóiratok szerkesztői inkorrekt elvárásokat támasztanak. A klímaváltozásról például olyan tanulmányokat akarnak, amelyek igazolják az Egyedül Üdvözítő Narratívát. Ahhoz, hogy a kéziratot könnyen elfogadják, Brown szerint a szerzőknek a következő receptet kell követniük: (1) minden más tényezőtől elszigetelve koncentrálni az éghajlatváltozás hatására, (2) hallgatni a legkézenfekvőbb megelőzési eljárásokról, (3) összpontosítani a leglátványosabb mutatókra, (4) évszázados léptékű pánikot kelteni (a múlta és/vagy félelmetes klímaforgatókönyvekre kivetítve). A racionális elemzés kifejezetten ellenjavallt, hiszen a tényleges tényezők bevonása csökkenti az éghajlatváltozás hatásának számított nagyságát, következésképpen gyengíti az üvegházgáz kibocsátás-csökkentés iránti elkötelezettséget. A hatás frenetikus: sokan engednek a finom teregetésnek (ki hogy), és tény, hogy tömegével, sőt egymással versengve születnek mindenféle Cassandra-jóslatok.

A különbség a harminc évvel ezelőtti és a mostani helyzet között annyi, hogy Sokal a posztmoderneket valóban kigúnyolta, a mai helyzet pedig egy cseppet sem nevetséges. Patrick Brown a világszerte bevett publikációs gyakorlatot buktatta le.

Sopron, 2023. szeptember 21.

Szarka László Csaba
geofizikus-mérnök, az MTA rendes tagja